

Nr 274.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående lönereglering för lärarpersonalen vid navigationsskolorna; given Stockholms slott den 5 mars 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och ecklesiastikdepartementen anför chefen för handelsdepartementet, statsrådet Sköld:

Vid anmälan den 4 januari 1937 av de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1937/1938 av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, erinrade jag, på sätt det vid statsverkspropositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över handelsärenden för sagda dag utvisar, beträffande frågan om anslag till Navigationsskolorna: Avlöningar, att genom särskilda, av chefen för finansdepartementet enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade sakkunniga utredning påginge rörande ny definitiv lönereglering för vissa lärargrupper, bland annat för lärarpersonalen vid navigationsskolorna. Jag framhöll vidare, att utredningen vore avsedd att slutföras inom sådan tid, att å densamma grundade förslag skulle kunna komma att avlåtas till

1937 års riksdag. Enär emellertid den nya löneregleringen vore avsedd att träda i kraft först från och med den 1 januari 1938, borde avlöningsanslaget till navigationsskolorna för första hälften av budgetåret 1937/1938 beräknas med utgångspunkt från den nu gällande staten. Enligt verkställda beräkningar syntes hela det för budgetåret erforderliga medelsbehovet kunna uppskattas till i avrundat tal 305,200 kronor.

I enlighet med av mig i anslutning härtill gjord hemställan har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att *dels* besluta att under första hälften av budgetåret 1937/1938 må, utöver tillfällig löneförbättring, utgå provisorisk avlösningsförbättring till lärare vid navigationsskolorna enligt samma grunder, som föreskrivits för budgetåret 1936/1937, *dels ock* i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till Navigationsskolorna: Avlöningar för budgetåret 1937/1938 beräkna ett förslagsanslag av 305,200 kronor.

Sedan de förslag till lönereglering för lärarpersonalen vid vissa statliga läroanstalter, vilkas framläggande bebådades i statsverkspropositionen, numera kommit i det skick att desamma kunna föreläggas riksdagen, har chefen för ecklesiastikdepartementet tidigare i dag föreslagit framläggande av proposition om lönereglering för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. statliga undervisningsanstalter m. m. Enär navigationsskolorna böra regleras efter samma huvudgrunder som flertalet övriga sådana undervisningsanstalter, får jag nu till behandling upptaga frågan om lönereglering för personalen vid dessa skolor i anslutning till lönesystemet för de statliga läroanstalterna i allmänhet.

Navigationsskolornas nuvarande organisation.

Navigationsskolornas nuvarande organisation grundar sig på beslut av 1931 års riksdag. Den därförut gällande organisationen av dessa skolor vidtogs vid 1911 års riksdag. Navigationsskolorna äro till antalet fem, förlagda till Stockholm, Göteborg, Malmö, Härnösand och Kalmar. De förstnämnda fyra skolorna inrymma såväl nautisk linje som maskinteknisk linje. Skolan i Kalmar omfattar endast nautisk linje. Nautisk linje består av sjökaptens-, styrmans- och skepparklass. Maskinteknisk linje omfattar övermaskinist-, 2:a maskinist- och 3:e maskinistklass. Vid vissa skolor förekommer dubbling av klasser. Sålunda finnas för närvarande vid skolan i Stockholm två styrmansklasser, vid skolan i Göteborg två sjökaptens-, två styrmans- och två 2:a maskinistklasser samt vid skolan i Malmö två sjökaptensklasser.

3:e maskinistklass omfattar i regel tre månaders dagkurs. Vid skolan i Göteborg finnes jämte 3:e maskinistklass med tre månaders dagkurs en dylik klass med nio månaders aftonkurs. Vid skolan i Malmö finnes endast 3:e maskinistklass med nio månaders aftonkurs.

Före 1931 års organisation funnos vid varje skola en föreståndare (=

nuvarande rektor) samt en eller flera ordinarie lärare (= nuvarande adjunkter). De ordinarie lärarnas antal är numera, fränsett rektorer, 27, därav 8 lektorer och 19 adjunkter. Utöver de ordinarie befattningshavarna finns nu såsom förut ett växlande antal extra lärare. Rektor förordnas av Kungl. Maj:t på viss tid, högst fem år. Lektor och adjunkt utnämns av Kungl. Maj:t sedan överstyrelsen — kommerskollegium — avgivit förslag. Extra lärare förordnas av överstyrelsen.

Nuvarande avlöningsförmåner för lärarpersonalen vid navigations-skolorna.

Den för navigationsskolorna nu gällande avlöningsstaten har följande utseende:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat:
 a) Lön, tjänstgöringspenningar och (i förekommande fall) ortstillägg kronor 135,900

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa
1 rektor	3,050	1,950	—	5,000
3 rektorer ..	9,150	5,850	—	15,000
1 rektor	2,850	1,650	—	4,500
1 lektor	3,900	1,900	—	5,800
7 lektorer ..	27,300	13,300	—	40,600
1 adjunkt ..	2,150	1,050	300	3,500
13 adjunkter .	27,950	13,650	3,900	45,500
1 adjunkt ..	2,150	1,050	—	3,200
4 adjunkter .	8,600	4,200	—	12,800
S:a kronor	—	—	—	135,900

b) Ålderstillägg, *förslagsvis* » 17,000

c) Vikariatsersättningar, *förslagsvis* » 4,300 kronor 157,200

2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t..... » 1,500
 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal » 43,000
 4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* » 69,400

Summa kronor 271,100.

Anm.: 1. För rektor och lektor kan avlöningen efter 5 år höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor. För adjunkt kan efter 5, 10 och 15 års tjänstgöring avlöningen höjas varje gång med likaledes 500 kronor. Av varje ålderstillägg räknas 350 kronor till lönen och 150 kronor till tjänstgöringspenningarna.

2. Rektor åtnjuter fri bostad, som upplåtes av den stad, där skolan är belägen.

Den i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvode disponeras för avlöande av en examensledare i övermaskinist- och andra maskinistklasserna.

I det av marinförvaltningen och kommerskollegium avgivna yttrande, som låg till grund för Kungl. Maj:ts förslag till 1911 års riksdag angående omorganisation av navigationsskolorna, framhölls, att de statsfunktionärer, med vilka navigationsskoloföreståndarna i avseende å de tjänsteplikter och de anspråk, som borde ställas på dem, syntes närmast kunna jämföras, vore rektorerna vid rikets realskolor. I huvudsaklig anslutning till de då för sagda rektorer gällande avlöningsbestämmelserna fastställdes avlöningen för *föreståndare* vid envar av navigationsskolorna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Härnösand till 5,000 kronor, därav 3,050 kronor lön och 1,950 kronor tjänstgöringspenningar, jämte rätt till två ålderstillägg å 500 kronor. För föreståndare vid motsvarande skola i Kalmar, vilken endast omfattade navigationsavdelning, bestämdes avlöningen till 4,500 kronor, därav 2,850 kronor lön och 1,650 kronor tjänstgöringspenningar, jämte rätt till två ålderstillägg å 500 kronor. Härtill kom i samtliga fall av vederbörande kommun upplåten fri bostad eller hyresersättning samt dessutom tillfällig löneförbättring med visst belopp.

Beträffande avlöningsförmånerna för navigationsskolornas *lärare* ansågos vid 1911 års löneroglering avlöningarna för läroverksadjunkter böra tjäna såsom utgångspunkt. I anslutning härtill bestämdes avlöningen för ifrågasvarande lärare till 3,200 kronor, därav 2,150 kronor lön och 1,050 kronor tjänstgöringspenningar, jämte rätt till tre ålderstillägg å 500 kronor. För lärarna vid navigationsskolorna i Stockholm, Göteborg och Malmö tillkom dessutom ortstillägg med 300 kronor. Härjämte utgick tillfällig löneförbättring med vissa belopp.

I de sålunda vid 1911 års riksdag fastställda avlöningsförmånerna för föreståndarna (rektorerna) och lärarna (adjunkterna) vid navigationsskolorna hava sedermera inga andra ändringar vidtagits, än att dels den tillfälliga löneförbättringen undergått viss höjning, dels provisorisk avlöningsförbättring numera åtnjutes av lärare vid vissa skolor, dels ock dyrtidstillägg utgår till samtliga befattningshavare enligt de för oreglerade verk gällande grunder.

Sammanfattningvis ställa sig de nuvarande avlöningsförmånerna till de ordinarie befattningshavarna vid navigationsskolorna sålunda:

Rektor vid navigationsskolorna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Härnösand åtnjuter avlöning med 5,000 kronor, därav 3,050 kronor lön och 1,950 kronor tjänstgöringspenningar, vartill komma två ålderstillägg å 500 kronor samt tillfällig löneförbättring med 1,400 kronor. Vid navigationsskolan i Kalmar åtnjuter rektor avlöning med 4,500 kronor, därav 2,850 kronor lön och 1,650 kronor tjänstgöringspenningar, två ålderstillägg å 500 kronor samt tillfällig löneförbättring med 1,900 kronor. Dessutom tillhandahåller vederbörande stad bostad eller ersättning därför åt rektor. Enligt vad som inhämtats åtnjuta för närvarande rektorerna i Stockholm och Göteborg bostadsförmån, uppskattad till 2,000 kronor respektive 1,800 kronor, medan till rektorerna i Malmö, Härnösand och Kalmar utgår hyresersättning med respektive 2,800 kronor, 1,800 kronor och 1,800 kronor.

Lektor — såsom framgår av det föregående inrättades åtta dylika befatt-

ningar år 1931 — åtnjuter avlöning med 5,800 kronor, därav 3,900 kronor lön och 1,900 kronor tjänstgöringspenningar, två ålderstillägg à 500 kronor samt tillfällig löneförbättring med 1,000 kronor. Därutöver utgår provisorisk avlöningsförbättring till lektor i Stockholm med 620 kronor och till lektor i landsorten å F- och G-orter med 300 kronor.

Adjunkt vid navigationssskolorna i Stockholm, Göteborg och Malmö åtnjuter avlöning med 3,500 kronor, därav 2,150 kronor lön, 1,050 kronor tjänstgöringspenningar och ortstillägg 300 kronor, tre ålderstillägg à 500 kronor samt tillfällig löneförbättring med 1,700 kronor. Adjunkt vid navigationssskolorna i Härnösand och Kalmar åtnjuter avlöning med 3,200 kronor, därav 2,150 kronor lön och 1,050 kronor tjänstgöringspenningar, tre ålderstillägg à 500 kronor samt tillfällig löneförbättring med 2,000 kronor. Därjämte utgår provisorisk avlöningsförbättring till adjunkt i Stockholm med 620 kronor och till adjunkt i landsorten å F- och G-ort med 300 kronor.

Till samtliga befattningshavare utgår, såsom redan nämnts, dessutom dyrtidstillägg enligt de för oregerade verk gällande grunder.

I den för budgetåret 1936/1937 fastställda avlöningsstaten för navigationssskolorna ingår såsom nämnt en delpost å 43,000 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Av denna post tages enligt de för de skilda skolorna fastställda staterna ett belopp av 35,775 kronor i anspråk för avlönande av *extra lärare*. Arvodena i de olika ämnena ävensom arvodesbeloppens fördelning på olika skolor och dyrorter under budgetåret framgå av följande tabell:

Navigationsskola	Dyrort	150 kronor för veckotimme i skeppsbyggeri, elektroteknik och maskinlära		120 kronor för veckotimme i radiotelegraffering, författningskunskap, svenska språket och engelska språket		7 kronor 50 öre för undervisningstimme i hälso- och förbandslära		Arvode för 3 mån. dagkurs i matematik, maskinlära, och svenska språket
		Antal veckotimmar	Summa kr.	Antal veckotimmar	Summa kr.	Antal undervisningstimmar	Summa kr.	
Stockholm	G	13	1,950	37 ¹ / ₈	4,479	94	705	—
Göteborg	G	20.5	3,075	50 ⁶ / ₈	6,099	140	1,050	1,200
Malmö	F	16	2,400	38 ¹ / ₈	4,599	92	690	—
Härnösand	F	13	1,950	29 ¹ / ₈	3,519	76	570	—
Kalmar	E	5.5	825	19 ¹ / ₈	2,319	46	345	—
Summa		68.0	10,200	² 175 ¹ / ₈	21,015	448	3,360	1,200
Summa kronor								35,775

¹ Arvodet delas mellan två extra lärare, av vilka den ene undervisar i matematik och maskinlära samt den andre i svenska språket.

² 41 veckotimmar i här avsedda ämnen hava avlönats med 40 kronor för veckotimme, beroende på att läsarets längd i vissa fall är omkring ¹/₈ av ett normalt läsårs. De nämnda 41 veckotimmarna ingå i summan 175¹/₈ till ett antal av 13²/₈ (41×40 = 13²/₈×120).

Till förenämnda arvodessumma å 35,775 kronor böra läggas dels tillfällig löneförbättring, vilken för extra lärarna å samtliga orter utgår med 25 procent å arvodet, dels ock dyrtidstillägg enligt de för oreglerade verk gällande grunder. Nuvarande kostnader för avlönande av extra lärare vid navigations-skolorna kunna sålunda beräknas till: arvoden 35,775 kronor, tillfällig löneförbättring 8,943 kronor och dyrtidstillägg 12,968 kronor eller sammanlagt till 57,686 kronor.

Vaktmästarpersonalen vid navigationsskolorna — en vaktmästare finnes vid varje skola — saknar ordinarie anställning och avlöningsvillkoren bestämmas av vederbörande navigationsskolas direktion eller rektor. Enligt vad som inhämtats utgå för närvarande till denna personal följande kontanta avlöningsförmåner: till vaktmästaren vid skolan i Stockholm 2,040 kronor, till envar av vaktmästarna vid skolorna i Göteborg och Härnösand 1,500 kronor, till vaktmästaren vid skolan i Malmö 2,340 kronor och till vaktmästaren vid skolan i Kalmar 1,200 kronor. Dessa löner utgå från navigationsskolornas omkostnadsanslag. Utöver den kontanta lönen, varå utgår dyrtidstillägg enligt för oreglerade verk gällande grunder, åtnjuta samtliga vaktmästare fri bostad i vederbörande navigationsskolas byggnad samt fritt lyse och fri uppvärmning.

Tidigare löneregleringsförslag.

Lärlönekommittén. I sitt den 15 augusti 1924 avgivna betänkande med »Förslag till lönereglering för befattningshavare vid rikets allmänna läroverk samt vid folk- och småskolor m. fl. läroanstalter» (statens off. utr. 1924: 23) tog lärlönekommittén beträffande avlöningsförhållandena för befattningshavarna vid navigationsskolorna såsom utgångspunkt 1911 års riksdags bestämmelser angående samma skolor.

Föreståndarna jämfördes närmast med rektorerna vid rikets realskolor och placerades, med undantag för föreståndaren vid navigationsskolan i Kalmar, i lönegraden A 16, 25:e löneklassen¹; föreståndaren för sistnämnda skola, där särskild maskinistavdelning icke finnes inrättad, placerades i lönegraden A 15 b, 24:e löneklassen.² Utöver den kontanta lönen skulle komma av kommunen bekostad fri bostad.

Lärarna placerades såsom läroverksadjunkter eller i lönegraden A 14 b.³

För *övriga lärare* (extra lärarna) föreslogs dels en annan benämning, speciallärare, dels ock avlöning enligt följande grunder:

a) speciallärare i sjökaptens- och styrmans- samt 1:a och 2:a maskinistklasserna, vilken undervisade i sådant ämne, där för undervisningens bestridande om möjligt borde anlitas från tekniska högskolan utexaminerad ingen-

¹ Lika med nuvarande 26:e lönegraden, löneklass 29.

² Lika med nuvarande 25:e lönegraden, löneklass 28.

³ Lika med nuvarande 23:e lönegraden.

jör, skulle åtnjuta arvode, beräknat efter följande för olika ortsgrupper bestämda belopp, allt för veckotimme räknat:

A	B	C	D	E	F	G
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
190	200	210	220	230	240	250

b) speciallärare i samma klasser, vilken undervisade i annat ämne än under a) sagts, skulle åtnjuta arvode, beräknat efter följande för olika ortsgrupper bestämda belopp för veckotimme:

A	B	C	D	E	F	G
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
145	155	165	175	185	195	205

Kommerskollegium anförde i avgivet utlåtande över lärarlönekommitténs förslag, att kollegium ansåge att föreståndarna och de ordinarie lärarna i varje fall borde placeras åtminstone i den lönegrad, som av kommittén föreslagits.

Mot förslaget i fråga om de extra lärarna framställde kollegium erinringar i tre hänseenden. För det första borde extra lärarna tillförsäkras proportionsvis samma avlöningsförhöjning, som avsetts skola tillgodokomma de ordinarie lärarna. För det andra fann kollegium icke tillräckliga skäl föreligga att bibehålla skillnad mellan avlöning för undervisning, som bestredes av från tekniska högskolan utbildad ingenjör, och avlöning för annan undervisning, utan föreslog, att det högre timarvodet måtte fastställas för samtliga kategorier av extra lärare i ifrågavarande klasser. Arvodena till extra lärare i skeppar- och 3:e maskinistklasserna samt i hälso- och förbandslära borde höjas med belopp, som procentuellt motsvarade den höjning, som föreslagits för övriga kategorier extra lärare. För det tredje fann kollegium angeläget att till en viss grad mildra de olägenheter, som de ofta inträffade lärarombytena medförde, och föreslog därför rätt till ålderstillägg för extra lärare med minst 18 timmars undervisningsskyldighet per vecka.

Kollegium ansåg även, att frågan om avlöning till examensförrättare i 1:a och 2:a maskinistklasserna¹ borde göras till föremål för prövning vid en nyreglering av navigationsskolepersonalens avlöningsförhållanden samt att vaktmästargöromålen vid skolorna i Stockholm, Göteborg och Malmö hade sådan omfattning, att de motiverade inrättande av ordinarie vaktmästar-sysslor.

1928 års lönekommitté. Sistnämnda kommitté avgav den 21 juli 1930, bland annat, »Betänkande med förslag till lönereglering för befattningshavare vid undervisningsväsendet» (statens off. utr. 1930: 20). Beträffande lönebeloppen ansåg kommittén, att lönen för *föreståndare* vid navigationsskolorna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Härnösand borde sättas lika med lönen för rektor vid realskolor inom II avlöningsgruppen, och

¹ Numera examensledare i övermaskinist- och andra maskinistklasserna.

föreslog därför lön till ifrågavarande föreståndare enligt 29:e lönegraden, 32:a löneklassen. Föreståndaren vid navigationsskolan i Kalmar föreslogs skola erhålla lön enligt 27:e lönegraden, 30:e löneklassen. I lönen borde ingå av vederbörande kommun tillhandahållen bostad, för vilken borde erläggas hyra till staten enligt bestämmelserna om tjänstebostad.

De *ordinarie lärarna* vid navigationsskolorna hade tidigare jämförts med adjunkter. Med hänsyn till tjänstgöringsskyldighet och undervisningens krävande art syntes mot jämförelsen intet vara att invända. Däremot kunde i avseende å utbildningskrav samt tid och kostnader för kompetensens vinnande jämförelsen icke sägas vara riktig. I betraktande härav ansågo sig kommittén icke kunna förorda en högre placering för navigationsskolornas lärare än i 22:a lönegraden.

Kommittén ansåg, att annan skillnad i avlöning för *timlärare* än sådan mellan lärare i hälsolära och lärare i annat ämne icke borde fortfa, utan föreslog, att samtliga timlärare utom i hälsolära erhöle lön, beräknad för de olika ortsgrupperna samt för läsår och veckotimme med följande belopp:

	O r t s g r u p p				
I	II	III	IV	V	
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
228	240	252	264	276	

Beträffande timlärare i hälsolära borde avlöningsförmånerna utgå enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

I yttrande över 1928 års lönekommittés förslag uttalade *statskontoret*, att lönereglering för navigationsskolorna ej för det dåvarande syntes böra företagas, enär förslag föreläge rörande skolornas omorganisation.

Kommerskollegium framhöll, att navigationslärarna borde bibehålla den vid 1911 års omorganisation tänkta jämställdheten med adjunkterna. Kraven för behörighet till lärartjänst vid navigationsskola berättigade härtill. Särskilt lärarbefattning vid maskinistavdelning krävde genomgången fackskola för maskinbyggnadskonst vid tekniska högskolan eller därmed jämförlig lärokurs samt andra till facket hörande specialkunskaper. Konkurrensen med det praktiska livet om personalkrafterna gjorde sig även starkt gällande. Vidare vore undervisningsuppgifterna synnerligen krävande. — Även icke ordinarie lärare borde få rätt till ålderstillägg, därest undervisnings-skyldigheten vore minst 18 timmar i veckan. — Examensförrättare i 1:a och 2:a maskinistklasserna borde erhålla särskild avlöning. — Vaktmästarsyss-lorna vid navigationsskolorna i Stockholm, Göteborg och Malmö borde göras till ordinarie tjänster med placering i 5:e lönegraden.

Läroverkslönesakkunniga.

Då förenämnda av chefen för finansdepartementet tillkallade sakkunni-gas — läroverkslönesakkunniga — uppdrag huvudsakligen varit att för pro-positionsändamål överarbeta de tidigare framlagda förslagen, hava de icke

utarbetat något särskilt betänkande, som gjorts till föremål för förnyade remissyttranden. De sakkunniga hava i stället i särskilda promemorior framlagt sina förslag, för vilka jag i det följande, såvitt här är av intresse, vill redogöra.

Läroverkslöneseakkunniga föreslå för *rektor vid navigationsskola*, i likhet med rektor vid realskola, lön med belopp, motsvarande 27:e lönegraden 30:e löneklassen. På samma sätt som i fråga om realskolerektor föreslås vidare för rektor vid navigationsskola vissa lönetillägg, varierande efter den avlöningsgrupp, i vilken vederbörande navigationsskola ansetts böra placeras. Efter överbägande av olika på frågan inverkan omständigheter, såsom elevantal och antal klasser, hava de sakkunniga funnit sig böra föreslå följande gruppindelning av navigationsskolorna:

till grupp I, lönetillägg 1,440 kronor, föres navigationsskolan i Göteborg;

till grupp II, lönetillägg 960 kronor, föras navigationsskolorna i Stockholm, Malmö och Härnösand; och

till grupp III, lönetillägg 480 kronor, föres navigationsskolan i Kalmar.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle alltså för innehavare av rektorsbefattning vid navigationsskola utgå lön, för år räknat, med följande belopp:

Grupp	O r t s g r u p p						
	A	B	C	D	E	F	G
	K r o n o r						
I	10,500	10,740	10,980	11,220	11,460	11,700	11,940
II	10,020	10,260	10,500	10,740	10,980	11,220	11,460
III	9,540	9,780	10,020	10,260	10,500	10,740	10,980

Till rektor vid navigationsskola å sådan G-ort (I-ort), där provisoriskt dyrortstillägg tillkommer vissa befattningshavare, skulle utgå dylikt tillägg med 360 kronor.

Med utgångspunkt från vad de sakkunniga sålunda föreslagit hava de sakkunniga beräknat kostnaderna för rektorernas vid de nuvarande navigations-skolorna avlöning — efter fråndragning av vederbörliga tjänstepensionsavdrag å 354 kronor — på följande sätt:

Avlöningar.

1 rektor	i grupp I	å G-ort (11,940 - 354) . . .	kronor	11,586
1 »	»	» II » G-ort (11,460 - 354) . . .	»	11,106
2 rektorer	»	» II » F-ort å (11,220 - 354 =) 10,866 »		21,732
1 rektor	»	» III » E-ort (10,500 - 354) . . .	»	10,146
			kronor	54,570

Provisoriskt dyrortstillägg.

1 rektor	i grupp II	å G-(I)-ort	»	360
----------	------------	-----------------------	---	-----

Dyrtidstillägg.

Avlöningen för envar rektor överstiger maximum, 8,400 kronor, varå dyrtidstillägg å reglerad lön må utgå. Efter 11 procent å sistnämnda belopp skulle kostnaderna för dyrtidstillägg åt fem rektorer bliva (5×924) kronor 4,620

Summa kronor 59,550.

Från denna summa bör emellertid dragas värdet av de av kommunerna för närvarande tillhandahållna fria bostäderna åt rektorerna, vilket värde förutsättes skola efter löneregleringen gäldas såsom hyra till statsverket. Då sammanlagda värdet av bostadsförmånen uppskattas till 10,200 kronor, skulle statsverkets nettokostnad för rektorernas löner bliva ($59,550 - 10,200 =$) 49,350 kronor.

Till jämförelse med sistnämnda belopp ställa de sakkunniga kostnaderna för de för närvarande till navigationsskolornas rektorer utgående avlöningsförmåner — lön, tjänstgöringspenningar, ålderstillägg och tillfällig löneförbättring — 37,000 kronor och dyrtidstillägg 10,440 kronor, eller tillhopa 47,440 kronor. Den föreslagna löneregleringen för rektorerna skulle således medföra en kostnadsökning för statsverket av ($49,350 - 47,440 =$) 1,910 kronor.

Lektorerna vid navigationsskolorna äro för närvarande i avlöningshänseende likställda med lektorerna vid de allmänna läroverken å motsvarande dyrorter. De sakkunniga förorda, att denna likställighet alltfort bibehålles. Detta innebär, att lektor vid navigationsskola bör placeras i 27:e lönegraden.

Kostnaderna för lektorernas avlöning beräknas av de sakkunniga — därvid samtliga befattningshavare tänkts placerade i högsta löneklassen — efter fråndragning av vederbörliga tjänstepensionsavdrag å 354 kronor sålunda:

Avlöningar.

4 lektorer å F-ort å ($10,260 - 354 =$) 9,906 kronor 39,624
 4 » » G-ort å ($10,500 - 354 =$) 10,146 » 40,584 kronor 80,208

Provisoriskt dyrtidstillägg.

2 lektorer å G-(I)-ort å 360 » 720

Dyrtidstillägg.

Efter 11 procent å lönebelopp av 8,400 kronor skulle kostnaderna för dyrtidstillägg till åtta lektorer uppgå till (8×924) » 7,392

Summa kronor 88,320.

För närvarande åtnjuta lektorerna vid navigationsskolorna sammanlagt i avlöning — lön, tjänstgöringspenningar, ålderstillägg och tillfällig löneförbättring — 62,400 kronor, i dyrtidstillägg 16,704 kronor och i provisorisk avlöningsförbättring 3,040 kronor. Kostnaderna för samtliga avlöningsförmåner till dem uppgå alltså nu till 82,144 kronor. Kostnadsökningen för en lö-

nereglering för dessa befattningshavare kan således beräknas till (88,320 — 82,144 =) 6,176 kronor.

Adjunkterna vid navigationsskolorna äro i avlöningshänseende likställda med adjunkterna vid de allmänna läroverken å motsvarande dyrorter. De sakkunniga ifrågasätta icke någon ändring härutinnan. I överensstämmelse med vad de sakkunniga föreslagit i fråga om sistnämnda lärare skulle adjunkterna vid navigationsskolorna placeras i 23:e lönegraden.

Lönekostnaderna för adjunkterna — beräknade efter högsta löneklassen — hava efter minskning med vederbörliga tjänstepensionsavdrag å 255 kronor beräknats på följande sätt:

Avlöningar.

2 adjunkter å E-ort å (8,100—255=)	7,845....	kronor	15,690
7 » » F-ort å (8,340—255=)	8,085....	»	56,595
10 » » G-ort å (8,580—255=)	8,325....	»	83,250
			<u>155,535</u>

Provisoriskt dyrortstillägg.

4 adjunkter å G-(I)-ort å 360	»	1,440
-------------------------------------	---	-------

Dyrtidstillägg.

2 × (11 % × 7,845 =)	862.....	kronor	1,724
7 × (11 % × 8,085 =)	889.....	»	6,223
6 × (11 % × 8,325 =)	915.....	»	5,490
4 × (11 % × 8,400 =)	924.....	»	3,696
			<u>17,133</u>
		Summa kronor	174,108.

De sammanlagda avlöningskostnaderna till adjunkterna vid navigationsskolorna utgöra för närvarande i avlöning — lön, tjänstgöringspenningar, ortstillägg, ålderstillägg och tillfällig löneförbättring — 127,300 kronor, i dyrtidstillägg 36,917 kronor och i provisorisk avlöningsförbättring 6,380 kronor, eller tillhopa 170,597 kronor. Kostnadsökningen för en lönereglering för ifrågavarande befattningshavare skulle alltså uppgå till (174,108 — 170,597 =) 3,511 kronor.

Enligt de sakkunnigas förslag böra navigationsskolornas nu såsom extra lärare betecknade lärarkrafter, vilka icke hava full tjänstgöring, genomgående betecknas *timlärare*. Timlärarna vid navigationsskolorna äro i regel läroverkslärare eller ingenjörer m. fl. yrkesmän, som vid sidan av sitt vanliga arbete bestrida timundervisning vid dessa skolor. De sakkunniga hava därför ansett, att anställande av dylik lärare såsom extra-ordinarie lärare icke kunde ifrågakomma. Vidare hava de sakkunniga ansett, att icke helier extra lärare komme att behövas i annan mån än såsom vikarie på ordinarie tjänst, förordnad för minst en termin, i vilket fall lön emellertid skulle utgå från avlöningsanslaget till ordinarie lärare. De sakkunniga hava ej funnit an-

ledning till annan ändring i nu utgående avlöningsförmåner för ifrågavarande timlärare, än att det nuvarande lägre arvudet i vissa ämnen, 120 kronor för veckotimme, föreslås skola höjas till nivå med för de allmänna läroverken föreslaget högre timlärararvode i läsämne. I övrigt innebär de sakkunnigas förslag i huvudsak endast en ren omräkning av nu gällande timlärararvoden med hänsyn till att tillfällig löneförbättring bortfaller och dyrtidstilläggsprocenten sänkes. Höjningen av arvudet å 120 kronor har sin grund främst däri, att det ansetts oriktigt, att en ordinarie läroverkslärare skulle hava lägre arvode för timundervisning i svenska och engelska språken vid navigationsskola än vid eget läroverk. Enligt inhämtade uppgifter vore särskilt i svenska språket tjänstgöringen vid navigationsskola ganska betungande med rättande av uppsatser m. m. Kommerskollegium hade redan år 1924 i yttrande över lärarlönekommitténs betänkande uttalat, att det högre timlärararvode borde fastställas för alla timlärare, vilket skulle innebära, att nu ifrågavarande timlärare i t. ex. svenska språket skulle få högre arvode än vid de allmänna läroverken. De sakkunniga hava framhållit, att även om de icke ansett sig kunna gå så långt som kommerskollegium ifrågasatt, de i vart fall ansett sig hava goda skäl att föreslå höjning av det lägre arvudet till samma belopp, som i allmänhet utgår till de allmänna läroverkens lärare. Därvid hade även ämnen radiotelegrafering och författningskunskap medtagits för att undvika alltför stor splittring i fråga om dessa arvodens belopp.

De sakkunnigas förslag till timläraravlöning vid navigationsskolorna innebär, att sådan avlöning skall, allt efter ifrågakommande dyrorter (E, F och G), utgå med följande belopp:

a) i skeppsbyggeri, elektroteknik samt maskinlära 218, 225 och 232 kronor för veckotimme och läsår;

b) i radiotelegrafering, författningskunskap samt svenska eller engelska språket 198, 205 och 212 kronor för veckotimme och läsår;

c) i hälso- och förbandslära 10 kronor för undervisningstimme.

Å arvodena skall utgå dyrtidstillägg men däremot icke provisoriskt dyrtidstillägg.

Beträffande tidigare omförmälda arvode å 1,200 kronor till extra lärare vid navigationsskolan i Göteborg är att märka, att detsamma utgår för en tjänstgöring av 37 veckotimmar vid en tre månaders dagkurs (3 timmar svenska språket, 15 timmar matematik och 19 timmar maskinlära). Denna tjänstgöring motsvarar en timlärartjänstgöring av $12\frac{1}{3}$ veckotimmar under helt läsår, fördelad på 1 timme svenska språket, 5 timmar matematik och $6\frac{1}{3}$ timmar maskinlära.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle kostnaderna för arvoden till timlärare vid navigationsskolorna, med utgångspunkt från nuvarande timantal, ställa sig på följande sätt:

Navigations- skola	Dyr- ort	Avlöning för veckotimme i skeppsbyggeri, elektroteknik eller maskinlära			Avlöning för veckotimme i radiotelegrafering, författningskunskap, svenska eller engelska språket			Avlöning för undervis- ningstimme i hälso- och förbandslära		
		Timav- löning	Antal timmar	Summa kronor	Timav- löning	Antal timmar	Summa kronor	Timav- löning	Antal timmar	Summa kronor
Stockholm ..	G	232	13	3,016	212	37.3	7,907	10	94	940
Göteborg ..	G	232	26.8	6,217	212	¹ 56.8	12,041	10	140	1,400
Malmö	F	225	16	3,600	205	38.3	7,851	10	92	920
Härnösand..	F	225	13	2,925	205	29.3	6,006	10	76	760
Kalmar	E	218	5.5	1,199	198	19.3	3,821	10	46	460
Summa			74.3	16,957		181.0	37,626		448	4,480

Timlärararvodena beräknas således till sammanlagt (16,957 + 37,626 + 4,480 =) 59,063 kronor. Härtill skulle komma dyrtidstillägg, beräknat efter 11 procent, 6,496 kronor. Den totala kostnaden skulle alltså uppgå till 65,559 kronor. En lönerreglering för timlärarna enligt de angivna grunderna skulle sålunda medföra en kostnadsökning av (65,559 — 57,686 =) 7,873 kronor.

Kostnaderna för lärarpersonalen vid navigationsskolorna enligt nuvarande och föreslagna grunder ställa sig sålunda på sätt framgår av följande tablå:

	Kostnader enligt nu gäl- lande grunder	Kostnader efter lönereg- lering	Ökning
5 rektorer	47,440	² 49,350	1,910
8 lektorer.....	82,144	88,320	6,176
19 adjunkter.....	170,597	174,108	3,511
Timlärare	57,686	65,559	7,873
Summa kronor	357,867	377,337	19,470

I anslutning till de synpunkter, som chefen för ecklesiastikdepartementet *Departements-
chefen.* förut i dag anfört angående lönerreglering för de statliga undervisningsanstal-
ternas personal, tillstyrker jag, att jämväl för lärarpersonalen vid naviga-
tionsskolorna en dylik reglering nu genomföres på grundval av de för allmän-
na civilförvaltningen tillämpade principerna. Beträffande den närmare ut-
formningen av den ifrågavarande lönerregleringen kan jag i alla delar biträda
läroverkslönesakkunnigas förslag.

Med avseende å de av kommerskollegium tidigare gjorda yrkandena om
uppförande* å ordinarie stat med placering i 5:e lönegraden av vaktmästar-

¹ Härav 5 veckotimmar i matematik.

² Nettokostnad; en summa av 10,200 kronor, utgörande sammanlagda värdet av rektorernas bostadsförmåner, förutsättes skola gäldas såsom hyra till statsverket och har här icke medräknats.

sysslorna vid navigationsskolorna i Stockholm, Göteborg och Malmö vill jag erinra, att förslag framlagts allenast i fråga om godkännande av vissa grunder i fråga om avlönings- och anställningsförhållandena för vaktmästarpersonalen vid statens undervisningsväsen i övrigt, och att ytterligare utredningar ansetts krävas för definitiv inplacering av dylik personal å allmänna civilförvaltningens löneplan. Även frågan om reglering av vaktmästarpersonalens vid navigationsskolorna avlönings- och anställningsförhållanden läser därvid komma att tagas under överbägende. Något ståndpunktstagande i ämnet torde alltså icke nu bära ske. Beträffande vidare kollegii framställningar i fråga om avlöningen till examensledaren i övermaskinist- och andra maskinistklasserna torde få framhållas, att arvodet till ifrågavarande befattningshavare — å vilket arvode dyrtidstillägg utgår — så sent som vid 1931 års riksdag höjts från 1,200 kronor till nuvarande belopp 1,500 kronor. Ändring i gällande bestämmelser härutinnan synes icke nu vara erforderlig.

De nya avlöningsbestämmelserna i anledning av lönerögleringens genomförande för ifrågavarande lärarpersonal torde bära anknytas till de författningar, som — vid riksdagens bifall till propositionen angående löneröglering för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. statliga undervisningsanstalter m. m. — på ecklesiastikdepartementets föredragning äro avsedda att utfärdas, och alltså medelas i dels en kungörelse angående tillämpning av avlöningsreglementet för ordinarie lärare vid statens undervisningsväsen å ordinarie lärare vid navigationsskolorna, dels en kungörelse angående tillämpning av kungörelsen med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie lärare m. fl. vid statens undervisningsväsen å icke-ordinarie lärare vid navigationsskolorna, dels ock en kungörelse med tilläggsbestämmelser till förstnämnda kungörelse. De jämförelsevis obetydliga förändringar, som erfordras i form av särskilda föreskrifter för förenämnda avlöningsreglementes tillämpning å de ordinarie lärarna vid navigationsskolorna och vilka närmast avse lönebeloppen och gruppindelningen beträffande navigationsskolornas rektorer, torde få utfärdas av Kungl. Maj:t. Med berörda jämkningar bära de för de ordinarie lärarna vid statens undervisningsväsen föreslagna föreskrifterna tillämpas även å de ordinarie lärarna vid navigationsskolorna. Jämväl övriga förenämnda författningar ävensom erforderliga övergångsbestämmelser torde bära utfärdas av Kungl. Maj:t.

Beträffande tiden för ikraftträdandet av den nya lönerögleringen förordar jag, att, i likhet med vad som i regel föreslagits i fråga om lönerögleringen för lärarna vid statens undervisningsväsen i övrigt, förändringen av lönesystem för lärarpersonalen vid navigationsskolorna träder i kraft från och med ingången av år 1938.

De sakkunnigas kostnadsberäkningar hava givit mig anledning endast till följande erinran. Såsom redan nämnts tages från den i nuvarande avlöningsstaten ingående delposten å 43,000 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ett belopp av 35,775 kronor i anspråk för bestridande av avlöningar till extra lärare (timlärare). Av återstoden, 7,225 kronor, bestridas ersättningar till vissa biträden vid laborationer ävensom åt sakkunniga för ut-

arbetande av förslag till examensuppgifter, varjämte beloppet i övrigt är avsett att användas för bestridande av avlöningskostnader vid behov av utökning av den icke-ordinarie personalen, exempelvis vid dubbling av klasser. Enligt de sakkunnigas beräkningar skulle kostnaderna för avlöning till timlärare uppgå till 59,063 kronor. Med hänsyn till vad nyss anförts torde emellertid anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal icke kunna begränsas till detta belopp utan böra höjas till 65,000 kronor. I enlighet med vad jag sålunda förordat böra de i den nya avlöningsstaten för navigationsskolorna ingående anslagsposterna upptagas med följande belopp: Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat med $(54,570 + 80,208 + 155,535 =)$ i avrundat tal 290,300 kronor, anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, med 1,500 kronor, anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 65,000 kronor samt anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän med $(7 \times 360 =)$ i avrundat tal 2,500 kronor. För helt budgetår lära avlöningskostnaderna sålunda böra beräknas till 359,300 kronor. För tiden den 1 januari — den 30 juni 1938 böra likväl de olika anslagsposterna upptagas med hälften av angivna belopp eller med respektive 145,150 kronor, 750 kronor, 32,500 kronor och 1,250 kronor samt anslaget alltså beräknas till 179,650 kronor. Emellertid bör härutöver beräknas ett belopp, motsvarande vad de ordinarie tjänstemännen vid ingången av januari månad 1938 skulle hava uppburit i förskott för samma månad, om de före den 1 januari 1938 gällande avlöningsbestämmelserna då fortfarande ägt giltighet. Detta belopp har uppskattats till i avrundat tal 11,300 kronor. För nyssnämnda tidsperiod bör alltså anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat bestämmas till $(145,150 + 11,300 =)$ 156,450 kronor och anslaget upptagas till 190,950 kronor. Från denna summa bör dock dragas värdet av de av vederbörande kommuner för närvarande tillhandahållna fria bostäderna eller hyresersättningarna åt rektorerna, vilket värde för halft år uppskattas till 5,100 kronor. Nettoutgiften skulle således utgöra 185,850 kronor. Då den nuvarande avlöningsstaten för navigationsskolorna, som slutar å 271,100 kronor, skall reducerad med hälften av ifrågakommande belopp, tillämpas för tiden till och med den 31 december 1937, läser alltså det för nästkommande budgetår erforderliga medelsbehovet utgöra $(135,550 + 185,850 =)$ 321,400 kronor. För första hälften av budgetåret torde, utöver tillfällig löneförbättring, böra utgå provisorisk avlöningsförbättring enligt samma grunder som föreskrivits för budgetåret 1936/1937.

Under åberopande av vad jag sålunda anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att avlöningsreglementet för ordinarie lärare vid statens undervisningsväsen skall från och med den 1 januari 1938 i tillämpliga delar och i den mån ej annorlunda följer av vad här nedan sägs äga giltighet å ordinarie lärare vid navigationsskolorna;

dels besluta, att lärare vid navigationsskolorna skola äga att under tiden den 1 januari—den 30 juni 1938 uppbära provisoriskt dyrortstillägg enligt samma grunder, som gälla för andra befattningshavare i statens tjänst;

dels medgiva, att dyrtidstillägg till nämnda lärare må under tiden den 1 januari—den 30 juni 1938 utgå enligt samma grunder, som gälla för statens befattningshavare vid s. k. nyreglerade verk;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de tillämpnings- och övergångsbestämmelser, som kunna erfordras för tillämpning å lärarpersonalen vid navigationsskolorna av förenämnda avlöningsreglemente;

dels medgiva, att lärare vid navigationsskolorna må, under förutsättning att de underkasta sig vederbörande avlöningsreglemente, vid ingången av januari månad 1938 av statsmedel uppbära ett belopp, motsvarande vad de skulle hava uppburit i förskott för samma månad, om de före den 1 januari 1938 gällande avlöningsbestämmelserna då fortfarande ägt giltighet;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela de bestämmelser i övrigt rörande övergången till det nya avlöningssystemet, som må befinnas erforderliga;

dels besluta, att provisorisk avlöningsförbättring må för tiden den 1 juli—den 31 december 1937 utgå till lärare vid navigationsskolorna enligt samma grunder, som föreskrivits för budgetåret 1936/1937;

dels godkänna följande avlöningsstat för navigationsskolorna, att tillämpas under tiden den 1 juli—den 31 december 1937:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat:			
a. Lön, tjänstgöringspenningar och (i förekommande fall) ortstillägg	kronor	67,950
b. Ålderstillägg, <i>förslagsvis</i>	»	8,500
c. Vikariatsersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	2,150
		kronor	78,600
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	750
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	21,500
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	34,700
			<hr/>
		Summa kronor	135,550;

dels godkänna följande personalförteckning för navigationsskolorna, att tillämpas tills vidare från och med den 1 januari 1938:

Personalförteckning.

Befattning Lönegrad

Tjänstemän å ordinarie stat.

5 rektorer, lön enligt de i det följande angivna grunder —
 8 lektorer L 27
 19 adjunkter L 23;

dels besluta, att räknat från och med den 1 januari 1938, för innehavare av rektorsbefattning vid navigationsskola skall utgå med följande årliga belopp:

Grupp	O r t s g r u p p						
	A	B	C	D	E	F	G
	K r o n o r						
I	10,500	10,740	10,980	11,220	11,460	11,700	11,940
II	10,020	10,260	10,500	10,740	10,980	11,220	11,460
III	9,540	9,780	10,020	10,260	10,500	10,740	10,980

dels besluta, att för tillämpningen av förenämnda löneplan och däri intagen lönegruppering skola gälla de föreskrifter, som Kungl. Maj:t utfärdar;

dels godkänna följande avlöningsstat för navigationsskolorna, att tillämpas under tiden den 1 januari—den 30 juni 1938:

Avlöningsstat.**U t g i f t e r :**

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	156,450
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	750
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	32,500
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	1,250
Summa kronor		190,950

Särskilda uppbördsmedel.

Hyror och hyresersättningar kronor 5,100

Nettoutgift kronor 185,850;

Kungl. Maj:ts proposition nr 247.

dels ock under tionde huvudtiteln till Navigationsskolorna: Avlöningar för budgetåret 1937/1938 anvisa ett förslagsanslag av 321,400 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Elin Sjöcrona.